

Geliş Tarihi / Received : 07.04.2021/ 04.07.2021

Kabul Tarihi / Accepted : 20.11.2021/ 11.20.2021

Araştırma Makalesi - Research Article

TÜRKİYE'DE ÖĞRENCİLERİNİN ÜNİVERSİTE SEÇİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN DEĞERLENDİRMESİ: BİR AHP UYGULAMASI

EVALUATION OF FACTORS AFFECTING THE UNIVERSITY SELECTION OF STUDENTS IN TURKEY: AN AHP APPLICATION

Adem BABACAN^a

ÖZ: Meslek seçimi; bireyin, değişik meslekler içinden en iyi yapabileceğini tasarladığı faaliyetleri içeren ve bireyin en fazla seviyede tatmin sağlayacağını düşündüğü bir mesleğe yönelmesidir. Önlisans ve Lisans seviyesinde meslek belirleyen üniversite eğitimi ve buna bağlı olarak üniversite seçimi bu bakımdan önem kazanmaktadır. Avrupa Birliği Eğitim ve Öğretim 2010 çalışma programından güncellenen ve geliştirilen Eğitim ve Öğretim 2020 programına göre; "2020'ye kadarki dönemde Avrupa iş birliğinin birincil hedefleri: (a) tüm vatandaşlarının kişisel, sosyal ve mesleki başarı ve memnuniyetlerini, (b) demokratik değerleri, sosyal uyumu, aktif vatandaşlığı ve kültürlerarası diyalogu sağlamayı amaçlayarak üye ülkelerin eğitim ve öğretim sistemlerinin gelişimini desteklemek olarak belirlenmiştir". Bu bakış açısı gelişen toplumlarda bireylerin en önemli vazifelerinden biri mesleğini ve mesleği için eğitim alacağı üniversiteyi seçmesidir. Araştırma, öğrencilerin üniversite seçimlerini sistemli olarak yaptıklarını kabul etmektedir. Böylece üniversite tercihlerini etkileyen faktörlerin önem seviyelerinin belirlenmesi önem taşımaktadır. Bu önem kıt kaynaklar göz önüne alındığında daha da belirgin hale gelir. Bu doğrultuda üniversiteler ayrılan bütçe paylarının planlanmasına olanak tanır. Bu çalışmada Cumhuriyet Üniversitesi ve Gazi Üniversitesinde 400 kişilik son sınıf öğrencilerine uygulanacak anketi ile öğrencilerin tercih kriterleri Analitik Hiyerarşi Prosesi (AHP) yöntemi ile üniversite seçimini belirleyen kriterler ağırlıklandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler : *Analitik Hiyerarşi Prosesi (AHP), Üniversite Seçimi, Çok Kriterli Karar Verme.*

ABSTRACT: Choosing a profession is the orientation of the individual to the profession that includes the activities that s/he can do best among different professions and that s/he thinks will provide the highest level of satisfaction. In this context, university education, which determines the professional preferences of individuals at associate and undergraduate levels, and accordingly, the choice of the university to study in is of great importance. According to the Education and Training 2020 program which is updated and developed from the European Union Education and Training 2010 work program; The primary objectives of European cooperation in the period up to 2020 are: (a) the personal, social and professional success and satisfaction of all its citizens, (b) to support the development of the education and training systems of the member states by aiming to ensure democratic values, social cohesion, active citizenship and intercultural dialogue. One of the most important duties of individuals in societies with this point of view is to choose their profession and the university where they will be educated for their profession. The research is based on the assumption that students make their university choices systematically. Thus, it is important to determine the importance levels of the factors affecting university preferences. This importance becomes even more apparent when considering scarce resources. This allows the budget allocations for universities to be planned more efficiently. In this study, the questionnaire to be applied to 400 senior students at Cumhuriyet University and Gazi University and the criteria for choosing the university were weighted with the Analytical Hierarchy Process (AHP) method.

Keywords: *Analytic Hierarchy Process (AHP), University Selection, Multi Criteria Decision Making.*

^a 0000-0002-7349-7033, Doç. Dr., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Ekonometri Bölümü, adem.babacan@gmail.com

1. GİRİŞ

İnsanların meslek edinmelerinin yolu bir eğitim almalarından geçer. Bu eğitimin en önemli bölümünü üniversiteler oluşturmaktadır. Bu yüzden tüm devletler üniversitelere ve buralardaki eğitime önemli kaynaklar ayırmaktadır. Türkiye’de her ilde en az bir üniversite bulunmaktadır. 2018 Yükseköğretim Kurumları Sınavı'na (YKS) Temel Yeterlilik Testi'ne (TYT) 2 milyon 381 bin 590 aday, Alan Yeterlilik Testleri'ne (AYT) 2 milyon 19 bin 664 aday, Yabancı Dil Testi'ne (YDT) ise 131 bin 448 aday başvurmuştur. 1,749,144 kişi tercih yapma hakkı kazanmıştır. Üniversitelerde açılmış bulunan 839,490 kontenjana tercih yapan 710,982 kişi yerleşmiştir. Sadece devlet üniversitelerinde 131,955 kontenjan boş kalmıştır. Sayının yüksekliği üniversite seçim kriterleri problemini hem üniversitelerin etkinliği hem de kişisel olarak seçim bakımından önemli hale getirmiştir.

1981-1982 eğitim-öğretim yılında, 19 Devlet üniversitesi ile akademiler ve Milli Eğitim Bakanlığına bağlı enstitüler ve yüksekokullar ile devletleştirilen özel yüksekokullar mevcuttu. 1981’de, Yükseköğretimde yerleşme oranı %13 idi. Aynı yıl öğrenci sayısı 237.369 ve öğretim elemanı sayısı 20.917 idi (Ataünal, 1993; Tekeli, 2010).

2018-2019 Öğretim yılı itibariyle, Türkiye’de 129 Devlet, 73 Vakıf Üniversitesi ve 5 Vakıf MYO olmak üzere toplam 207 Yükseköğretim kurumu (<https://istatistik.yok.gov.tr/>) mevcuttur. Yine bu yıl için yükseköğretimde yerleşme oranı %36, öğrenci sayısı 2.829.430 ön lisans, 4.420.699 lisans, 394.174 yüksek lisans, 96.199 doktora olmak üzere 7.740.502 kişidir. Öğretim elemanı sayısı 167.388’dir. Bu sayılar yükseköğretim sistemimizin, büyük ve kompleks bir yapısını sergilemektedir. 2009 yılında %54,2 ile en yüksek yerleşme oranını yakalayan Türkiye’deki yükseköğretim bu yıldan sonra oransal düşüş yaşansa da sayısal olarak artışını 2015 yılına kadar sürdürmüştür. 2015 yılında yerleşme oranı %46,2 ye düşmüş ancak yeni kayıt yaptıran öğrenci sayısı 983.090 olmuştur. Toplam öğrenci sayısı ise 6.689.185 olmuştur. 2010 yılında başlayan oransal düşüşe ek olarak 2015 yılında başlayan sayısal düşüş yükseköğretimde öğrenci yerleştirmede bir şeylerin değişmeye başladığının göstergesidir. Bu çalışmada öğrencilerin üniversite tercihlerini etkileyen kriterlerin belirlendi. Daha sonra bu kriterlerin tercih oluşturmadaki ağırlıklarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu tercihler içerisinde yaşam yeri ile ilgili bir kriter de yerleştirildi. Böylece yaşam yeri tercihleri ile üniversite seçimi de ilişkilendirilmeye çalışıldı.

Tablo 1. Yıllara Göre Yükseköğretim Sayıları

Yıllar	Toplam Başvuran	Toplam Yerleşen	Oran (%)	Toplam Öğrenci Sayısı	Toplam Öğretim Elemanı Sayısı	Mezun Öğrenci Sayısı
2001	1.471.197	455.913	31,0	1.656.018	66.750	-
2002	1.817.590	614.125	33,8	1.882.630	70.012	-
2003	1.593.831	506.637	31,8	1.935.886	74.134	-
2004	1.897.196	574.867	30,3	2.062.896	77.065	-
2005	1.844.891	607.994	33,0	2.299.421	79.555	-
2006	1.678.326	590.533	35,2	2.407.330	82.350	-
2007	1.776.427	626.425	35,3	2.484.794	86.522	-
2008	1.645.416	833.532	50,7	2.876.778	95.605	-
2009	1.450.582	786.677	54,2	3.477.940	97.923	-
2010	1.587.866	763.516	48,1	3.768.212	102.682	-
2011	1.759.403	789.169	44,9	4.303.550	108.462	-
2012	1.895.478	865.631	45,7	4.923.940	115.798	-
2013	1.924.547	877.787	45,6	5.472.521	142.437	688.437
2014	2.086.115	922.275	44,2	6.062.886	148.903	801.498
2015	2.126.681	983.090	46,2	6.689.185	156.168	802.822
2016	2.256.367	961.864	42,6	7.198.987	151.763	804.435
2017	2.265.844	825.397	36,4	756.0371	158.098	845.859
2018	2.381.412	857.240	36,0	774.0502	166.225	-

İnsanoğlu yaradılışı gereği karşılaştığı sorunlar için içgüdüsel olarak karar verebilmektedir. İçgüdüsel olarak hem somut kavramlar hakkında hem de soyut kavramlar hakkında da karar verilebilmektedir. Ayrıca, soyut kavramlar hakkında verilen karar aşamasında sezgisel kararlar yer almaktadır. Bu durum bireyden bireye farklılık gösterebilmektedir. AHP sayesinde çoğu yaklaşımda incelenmesi güç ya da mümkün olmayan kararları etkileyen bu soyut kavramlar incelenebilmekte ve uygun çözüm için yaklaşım sunabilmekte olduğu görülmektedir (Güngör, Büyüker, 2005: 22). Saaty'e göre AHP; çok sayıda kriter barındıran karmaşık problemlerin çözüme ulaşabilmesi için kullanılan bir seçim tekniğidir. Karar problemlerinde başarıya ulaşabilmek için önemli olan problemi zorlaştıracak karmaşık kararlardan ziyade doğru matematiğe ihtiyaç olduğunu söylemiştir. AHP'yi geliştirmek için karmaşık problemlerin çözümü ve karmaşık kararların verilebilmesi için çalışmalarda bulunmuştur. Bu bağlamda AHP karmaşık, fazla bireyli, fazla kriterli ve fazla dönemli problemleri hiyerarşik olarak oluşturup göstermektedir. AHP aktif olarak, çok sayıda problemin çözümünde kullanılan bir karar verme yöntemi olmakla birlikte karar vericiler tarafından ülke problemlerinde ve pek çok dalda karşı karşıya kalınan farklı sorunların çözümünde kullanılmaktadır (Keçek, Yıldırım 2010: 196). AHP; karar vericilere problem çözümünde yardımcı olmak için amaç, ana kriterler ve alt kriterlerden oluşan bir hiyerarşik yapı sunma fırsatı sağlamaktadır (Günden, Bülent, 2008: 68).

AHP yönteminden faydalanarak karar verici, belirlenen kriterler ve bu kriterlerin subjektif önem derecelerine göre karar seçeneklerini seçme ve sıralama fırsatı sunmaktadır. AHP yöntemini diğer yöntemlerden ayıran üstün özelliği, hedefe ulaşmada karar vericinin seçim sürecine öznel etkileri katmasına imkan sağlamasıdır (Sarıçiçek, 2001: 34).

AHP genel olarak nesnel ve kişisel bütün kriterlere ikili karşılaştırma uygulayarak değerlendiren ve bu kriterlerin birbirlerine göre üstünlüklerini tespit ederek önem sıralarını belirten bir karar verme tekniği olarak tanımlanabilir (Göksu, 2008:19). Yapılan ikili karşılaştırmalar yönünden, karşılaştırılan iki kriterden hangisinin tercih edilebilirliği önem seviyelerine göre araştırılmaktadır. Belirlenen tercihler sayısal olarak değerlendirilmesi esasına dayanmaktadır. AHP karar verme sürecinde olan birey için en iyi alternatifi belirlemektedir. Bu durum ile seçenekler arasında sıralama yapmaya da imkân vermektedir. Bu yöntem kolay kullanılabilir olması, basit uygulanabilir olması ve hem nicel hem de nitel faktörleri dikkate alması nedeniyle çok karmaşık problemlerde bile kolaylıkla uygulanabilmektedir. Ayrıca, AHP esnek ve kolay uygulanabilir olması yönüyle karar vericiye çok büyük bir kolaylık sağlamaktadır (Güner, 2005:18).

AHP'de ilk adım problemin hedef, kriter ve alt kriter seçeneklerinin hiyerarşik olarak oluşturulmasıdır. AHP yaklaşımının amaca ulaşabilmesi için her bir kriterin subjektif önemi hakkında, karar vericinin seçtiği kararları almaktadır. AHP'nin bir sonraki adımında ise, karar vericiye her bir karar seçeneği için, işaret edilecek öncelik veya tercihlerin her bir ölçüte nasıl katılacağını sormaktadır. Son aşamada ise AHP'nin tamamlanabilmesi için ana kriterler ve alt kriterler arasında ikili karşılaştırmalar yapılarak öncelik değerleri oluşturulur.

Konut seçiminde (Babacan, 2017), otomobil seçiminde (Babacan, Göktolga, Sağır, 2018a) kuruluş yeri seçiminde (Ömürbek, Üstündağ, Helvacıoğlu, 2013), akıllı telefon seçiminde (Babacan, Erilli, Delibaş, 2018b; Erinci, Sulak, 2014), iş seçimi (Göktolga, Gökalp, 2012), Bireysel Emeklilik Şirketlerinde (Göktolga, Karakış, 2018), cep telefonu seçiminde (Babacan, 2018) ve benzeri birçok alanda AHP başarı ile uygulandı. Bu çalışmada AHP öğrencilerin üniversite seçimi problemine uygulanmıştır.

2. YÖNTEM

Bu çalışmada 2015 yılında Cumhuriyet Üniversitesi ve Gazi Üniversitesinde 400 kişilik son sınıf öğrencilerine anket uygulanmıştır. Öğrencilerin tercih kriterleri bir Çok Kriterli Karar Yöntemi olan Analitik Hiyerarşi Projesi (AHP) yöntemi ile ağırlıklandırılmıştır. Böylece üniversite seçimi yaparken dikkat ettikleri kriterlerin değerlendirmesi yapılmıştır.

Günümüzde birçok ÇKKV metodolojisinin geliştirilmesinde önemli miktarda hesaplama gerektirmektedir (Figuera, Greco, Ehrgott, 2005: xxxv). Daha iyi kararlar vermek için yapmamız gereken şey düşüncüyü tüm yönleriyle şeffaflaştırıp formüle etmektir. Karar verme, bir kararın alternatiflerini sıralamak için kullanılan birçok ölçüt ve alt kriter içerir.

Kriterler fiziksek olmayabilir aynı zamanda alternatiflerin sıralamak için bir rehber görevi görecektir ölçüleri olmayabilir. Alternatiflerin önceliklerini ağırlandırmak ve arzu edilen sıralamayı yapmak için tüm kriterleri probleme eklemek, kriterlerin kendileri içinde öncelikler oluşturmak zorlu bir görevdir.

Kararlarda somut olmayan kriterlerin ölçümü uzun süredir insan anlayışına ters gelmiştir. Oysa, matematik, her şeye eksi sonsuzdan artı sonsuzluğa sayılar atanabileceğini ve gerçeğin tüm matematiksel modellemesinin eksenler ve geometri kullanarak bu şekilde tanımlandığını varsayar. Somut olmayan şeyler problemin içine girdiği zaman daha büyük bir güven sağlamak için somut değerler türeterek yargıları kullanılabilir. Bu yönüyle Analitik Hiyerarşi Süreci yöntemi büyük kolaylık sağlar.

Saaty daha önceden bilinen nominal, ordinal, oran ve aralık ölçeklerine ek olarak düzey ölçeğini (Absolute scala) tanımladı. Bu ölçekte $x=x$ özdeşlik dönüşümü altında x değişmezdir. Saaty, matematikçi ve bilişsel nöropsikolog Stanislas Dehaene (1997) The Number Sense Introspection adlı kitabında, 1'den 9'a kadar olan sayıların anlamını zihinsel olarak keskin bir biçimde gösterilebileceği önermesini kullanarak aşağıdaki ölçeği geliştirdi.

Tablo 2. Önem Dereceleri Tablosu (Saaty, 1980:54)

PUAN	TANIM	AÇIKLAMA
1	Eşit Derecede Önemli	Her iki faktör aynı öneme sahip.
3	Orta Derece Önemli	Tecrübe ve yargılara göre bir faktör diğerinden biraz daha önemli
5	Kuvvetli Derecede Önemli	Bir faktör diğerinden kuvvetle daha önemlidir
7	Çok Kuvvetli Derecede Önemli	Bir faktör diğerine göre yüksek derecede kuvvetle tercih edilmektedir.
9	Mutlak Derecede Önemli	Faktörlerden biri diğerinden çok yüksek derecede önemlidir
2,4,6,8	Ara Değerleri Temsil Etmektedir	İki faktör arasındaki tercihte küçük farklar olduğunda kullanılır.
Karşılıklı Değerler	i, j ile karşılaştırırken bir değer (x) atanmış ise; j, i ile karşılaştırılırken atanacak değer ($1/x$) olacaktır.	

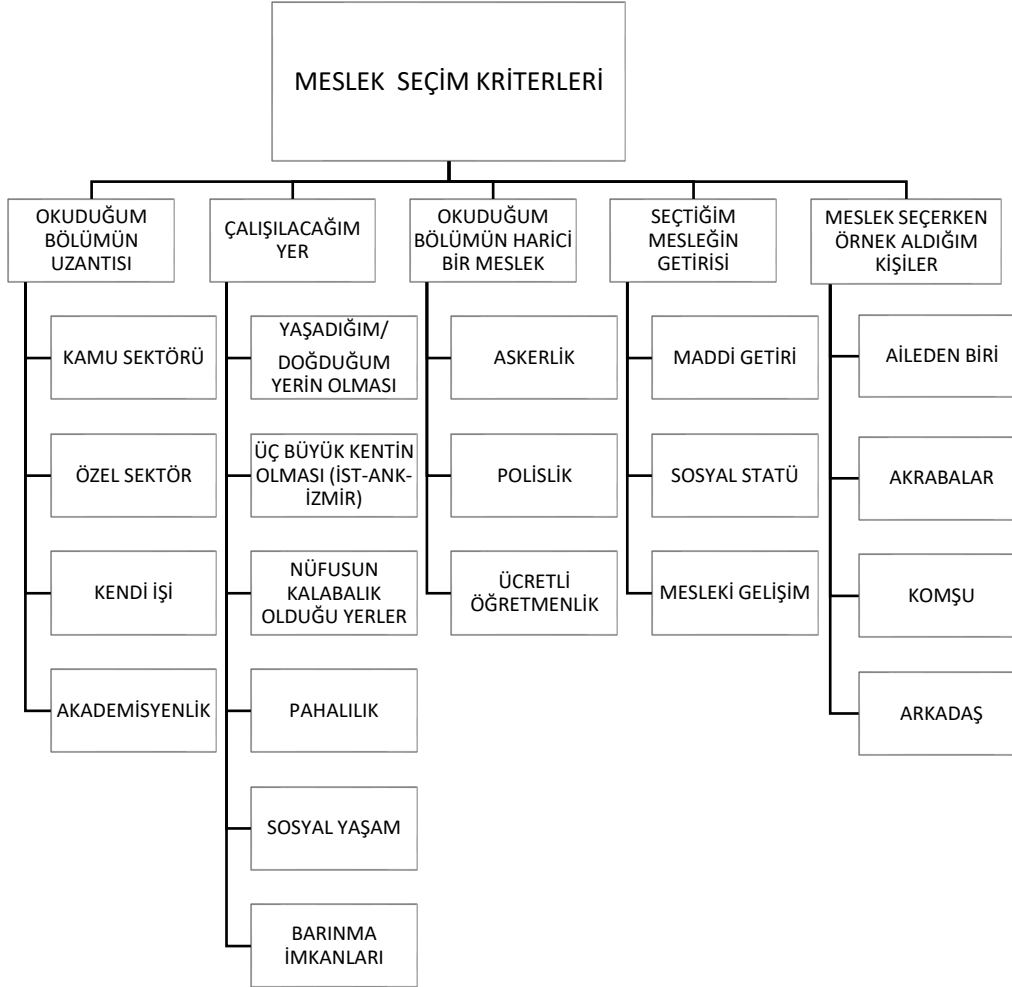
AHP'de ilk adım, amaç doğrultusunda faktör ve alt faktörlerin belirlenerek hiyerarşinin kurulmasıdır (Şekil 1). Hiyerarşi, karmaşık yapılar karar verme problemlerinin sebep-sonuç ilişkilerinin açıklanmasına ve problemin daha iyi anlaşılmasına imkan tanır. Oluşturulan hiyerarşide amaç, üst hiyerarşide bulunan kriter ile alt hiyerarşide bulunan kriter arasında olan etkinin belirlenmesidir. Bir hiyerarşi oluştururken dikkat edilecek hususlar şunlardır (Saaty 1990:16):

- Elemanlar değişime duyarlılığını kaybetmeyecek şekilde problem temsil edilmelidir,
- Problemin çevresi dikkate alınmalıdır.
- Çözüme katkı sağlayacak konu veya faktörler belirlenmelidir.
- Problemlerle ilgili katılımcılar belirlenmelidir.
- Ayrıntılı bir hiyerarşi tasarımı için öneriler şunlardır:
- Genel hedef belirlenmelidir.
- Genel hedefin alt hedefleri belirlenmelidir.
- Genel hedefin alt hedeflerini gerçekleştirmek için kriterler belirlenmelidir.
- Her bir kriterin altındaki kriterler belirlenmelidir.
- Konuyla ilgili kişiler belirlenmelidir.
- Kişilerin amaçları belirlenmelidir.
- Kişilerin politikaları belirlenmelidir.
- Alternatifler veya sonuçlar belirlenmelidir.

- En çok tercih edilen sonucu seçme ve karar verme veya vermemenin fayda ve maliyeti karşılaştırılmalıdır.
- Marjinal değerleri kullanarak fayda/maliyet analizi yapılmalıdır.

Excel ile yapılan uygulamada ana kriterler ve alt kriterler için hesaplanan tutarlılık oranlarının 0,10’dan küçük olduğu bulunmuştur. Bu yüzden karşılaştırmalardaki tutarsızlıkların kabul edilebilir ve anket verilerinin güvenilir olduğu söylenebilir.

Şekil 1. Meslek Seçim Kriterleri Ana Hiyerarşisi

Hiyerarşiler ve kriterler belirlendikten sonra karar matrisleri oluşturulur. Yapılan anket hiyerarşilerin karara matrisini oluşturmak için kullanıldı. Aşağıda birinci hiyerarşi karar matrisi verildi. Karar matrisi sonrasında karşılaştırmalara imkan sağlamak için birimsizleştirme işlemi yapılır. Bu işlem için normalizasyon işlemi kullanılır.

Tablo 3. Genel Özellikler Karar Matrisi

	OBU	ÇY	OBH	SMG	MSÖK
OBU	1,00	1,26	2,09	0,48	1,17
ÇY	0,79	1,00	2,26	0,58	1,76
OBH	0,48	0,44	1,00	0,31	0,66
SMG	2,08	1,72	3,18	1,00	2,11
MSÖK	0,85	0,57	1,51	0,47	1,00

$A_{norm.}$ matrisinin elemanları olan b_{ij} 'ler aşağıdaki gibi hesaplanır.

$$b_{ij} = \frac{a_{ij}}{\sum_{i=1}^n a_{ij}}$$

Tablo 4. Normalize Matris

	OBU	ÇY	OBH	SMG	MSÖK
OBU	0,19	0,25	0,21	0,17	0,17
ÇY	0,15	0,20	0,22	0,20	0,26
OBH	0,09	0,09	0,10	0,11	0,10
SMG	0,40	0,34	0,32	0,35	0,31
MSÖK	0,16	0,11	0,15	0,17	0,15

Öncelikler Vektörü hesabı için normalize edilmiş matrisin satır elemanlarının ortalaması hesaplanır.

$$W_{ij} = \frac{\sum_{j=1}^n b_{ij}}{n}$$

Tablo 5. Genel Özellikler Matrisi Öncelikli Vektörü (W_{genel})

	Öncelikler Vektörü (W)
OBU	0,20
ÇY	0,21
OBH	0,10
SMG	0,35
MSÖK	0,15

Tablo 5’de AHP ilk hiyerarşisinde bulunan kriterlerin ağırlıkları elde edildi. Saaty ve Vargas’a göre bir matristen öncelikler vektörü elde etmek için sonsuz sayıda yol vardır. Fakat bu tutarlılık hesabı için kullanılması gereken özdeğer formülü $Aw = \lambda w'$ dir. $w = (w_1, w_2, \dots, w_n)$ olmak üzere matris karşılaştırmalı aşağıdaki gibidir (Saaty, 1982: 8).

$$A * w = \begin{bmatrix} \frac{w_1}{w_1} & \frac{w_1}{w_2} & \dots & \frac{w_1}{w_n} \\ \frac{w_2}{w_1} & \frac{w_2}{w_2} & \dots & \frac{w_2}{w_n} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ \frac{w_n}{w_1} & \frac{w_n}{w_2} & \dots & \frac{w_n}{w_n} \end{bmatrix} * \begin{bmatrix} w_1 \\ w_2 \\ \vdots \\ w_n \end{bmatrix} = \lambda * \begin{bmatrix} w_1 \\ w_2 \\ \vdots \\ w_n \end{bmatrix}$$

$\lambda_{maks} \geq n$ 'dir. λ_{maks} , n ' ye ne kadar yakınsa o kadar yüksek tutarlılık vardır denir. Çoğunlukla karşılaştırmalardan az miktarda olsa tutarsızlık söz konusu olacağından elde edilecek sonuç;

$\lambda_{maks} \geq n$ şeklinde gerçekleşecektir. Literatürde λ_{maks} kullanılarak hesaplanan tutarlılık oranı CR'nin kabul edilebilir en büyük oran 0,10 olduğu belirtilmektedir.

$$CR = \frac{CI}{RI} \quad \text{ve} \quad CI = \frac{\lambda_{maks} - n}{(n-1)} \quad \text{ile hesaplanır. RI ise Random İndenkstir.}$$

Çalışmamızda CR = 0,0089 ile 0,1'den küçük çıktığı için modelin tutarlı olduğu ifade edilebilir.

3. BULGULAR VE YORUM

Öğrenciler için meslek seçimi, farklı meslekler arasından en iyi yapabileceğini düşündüğü faaliyetleri kapsayan ve kendisine maksimum düzeyde doyum sağlayacağına inandığı bir hayat tarzı seçimidir. Gelişmiş bir toplumda bireyin en önemli gelişim görevlerinden biri mesleğini seçmesidir. Bu seçimi yaparken önemli olan, bireyin sahip olduğu özellikleri en çok gerektiren ve beklentilerini en iyi biçimde karşılayacak olanı seçebilmesidir. Meslek seçimi aynı zamanda bu meslek eğitimi için üniversite

seçimini de etkileyen bir süreçtir. Bu etki ise üniversitelere yatırım yapanlar için dikkat çeken bir olgu olmalıdır. Bu sebeple meslek seçim kriterleri ve bu kriterlerin ağırlıklandırılması önem kazanmaktadır.

Meslek seçim kriterlerinde için mesleğin maddi getirisi %35,22 ile ilk sıradadır. İkinci sırada ise yaşayacağı yer %21,89 ile gelmektedir. Üçüncü sırada %19,1 ile okuduğum bölüm ile ilgili meslek seçerim ağırlıklandırılmıştır. Meslek seçerken bir başkasını örnek alarak seçim yapmanın ağırlığı ise %14,53 ve son sırada ise okuduğum bölüm harici meslek seçim ağırlığı %9,24 olarak hesaplanmıştır. Ağırlığı yüksek olan ilk üç kriter incelendiğinde mesleğin getirisi ve sonrasında bu getirinin harcanacağı yer dikkat çekmektedir. Üçüncü kriterde bunu desteklemektedir.

2015 yılına kadar üniversiteye giren öğrenci sayısı artarken bu yıldan sonraki senelerde kontenjanlar bulunmasına rağmen üniversiteye kayıt yaptıran öğrenci sayıları azalmaya başlamıştır. Bu azalmalar büyük şehirlerde ve kıyı kentlerinin dışındaki şehirlerde açıkça görülmektedir. Bu ağırlıklar anketin yapıldığı yıl dikkate alındığında üniversitelere giren öğrenci sayısının azalmaya başlamasını açıklamaktadır.

Büyük şehirler dışında kalan şehirlerdeki üniversiteler, mesleki olarak getirisi yüksek olan bölümler açmanın yanında öğrencilerin sosyal yaşamlarına yönelik iyileştirici tedbirler de almalıdırlar. Aksi takdirde her geçen yıl daha az öğrenci ile eğitim verme durumu ile karşılaşılabilir.

KAYNAKÇA

- Ataünal A., (1993). Cumhuriyet Döneminde Yükseköğretimdeki Gelişmeler, Ankara. DAYM Matbaası
- Babacan A., (2017). Analitik Hiyerarşi Süreci ve Bir Uygulama: Konut Seçimi, V. Türk Dünyası Araştırmaları, IJOPEC Publication Limited, p.174-185.
- Babacan A., Göktolga Z. G., Sağır S. (2018a). Car Selection Using AHP and Topsis Method. 1st International Conference on New Approaches in Social Science and Humanities April 20-22, Antalya, Turkey
- Babacan A., Erilli N. A., Delibaş M.B. (2018b). Mobile Phone Selection Using AHP And Promethee Method. 5th International Conference on Social Sciences and Education Research April 20-22, Antalya-TURKEY
- Erinci F., Sulak H. (2014). Analitik Hiyerarşi Proses ile Akıllı Telefon Seçimi, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi C.19, S.4, s.225-239.
- Figuera J., Greco S., Ehrgott M. (2005). Multiple Criteria Decision Analysis, State of the Art Surveys, Springer, New York
- Günden C., Bülent M. (2008). Çiftçilerin Temel İşletmecilik Kararlarının Öncelik ve Destek Alma Açısından Analizi, Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi, 5(2), 67-80.
- Güner, H (2005). Bulanık Ahp ve Bir İşletme İçin Tedarikçi Seçimi Problemine Uygulanması, Pamukkale Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli.
- Güngör İ., Büyüker İ. D. (2005). "Analitik Hiyerarşi Yaklaşımı ile Otomobil Seçimi", ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 1, Sayı:2, 21-33
- Göktolga Z. G., Gökalp B. (2012). İş Seçimini Etkileyen Kriterlerin ve Alternatiflerin Ahp Metodu ile Belirlenmesi, C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 13, Sayı 2, 71-86
- Göktolga Z. G., Karakış E. (2018). Bireysel Emeklilik Şirketlerinin Finansal Performanslarının Bulanık AHP ve VIKOR Yöntemi ile Analizi, C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 19, Sayı 1, 92-108
- Göksu, A. (2008). Bulanık Analitik Hiyerarşik Proses ve Üniversite Tercih Sıralamasında Uygulanması, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Isparta.
- Keçek G. Yıldırım E. (2010). Kurumsal Kaynak Planlama (Erp) Sisteminin Analitik Hiyerarşi Süreci (Ahp) ile Seçimi: Otomotiv Sektöründe Bir Uygulama", Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C:15, S:1, 193-211. 196
- Ömürbek, N. Üstündağ S., Helvacıoğlu Ö.C. (2013) Kuruluş yeri seçiminde analitik hiyerarşi süreci (AHP) kullanımı: Isparta bölgesinde bir uygulama. Yönetim Bilimleri Dergisi, Cilt 11, Sayı 21, S 101-116.
- Saaty, L.T. (1980), The Analytic Hierarchy Process, Mcgraw-Hill Comp. U.S.A.
- Saaty, L. T. (1982) Decision Making for Leaders; The Analytical Hierarchy Process for Decisions in a Complex World, Belmont, CA:

- Saaty, L. T. (1990). How To Make A Decision. The Analytic Hierarchy Proses, European Journal Of Operational Research, Cilt 48, Sayı 1, 1-26.
- Sarıççek İ, Dağdeviren M., Yüzügüllü N. (2001). Bir İşletmede Tedarikçi Seçimine Yönelik Bir Model Ve Uygulaması, Osmangazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi, Cilt 14, Sayı 1, S.1-18, 2001
- Tekeli, İ. (2010). Tarihsel Bağlam içinde YÖK ve Yükseköğretimin tarihi. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.